

ingediend op **1641** (2022-2023) – Nr. 1
22 maart 2023 (2022-2023)

Voorstel

van Liesbeth Homans

tot wijziging
van het Reglement van het Vlaams Parlement,
wat de geldigheidverklaring van de kiesverrichtingen
en het onderzoek van de geloofsbrieven betreft

TOELICHTING

1. De regeling van de geldigverklaring van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven door het Vlaams Parlement naar Belgisch recht

Artikel 31, §1 tot en met §4, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt het volgende:

“§1. Elk Parlement spreekt zich uit over de geldigheid van de kiesverrichtingen betreffende zijn leden en hun opvolgers.

In geval van nietigverklaring van de verkiezing moeten alle formaliteiten worden overgedaan, ook de voordracht van de kandidaten.

§2. Elk bezwaar tegen een verkiezing moet, op straffe van verval, schriftelijk gebeuren, ondertekend zijn door een van de kandidaten en de identiteit en de woonplaats van de indiener van het bezwaar vermelden.

Het moet binnen tien dagen na het opmaken van het proces-verbaal, en in ieder geval vóór het onderzoek van de geloofsbrieven, aan de griffier van het betrokken Parlement tegen ontvangstbewijs overhandigd worden.

§3. Elk Parlement onderzoekt de geloofsbrieven en beslist de geschillen die hieromtrent rijzen.

§4. De griffiers van het Vlaams Parlement en van het Waals Parlement kunnen zich, met het oog op het onderzoek van de geloofsbrieven door hun respectieve assemblees, door de administratieve overheden kosteloos de stukken doen overleggen die zij nodig achten.”

Op grond van die bepaling beslist het Vlaams Parlement zelf, onafhankelijk van de uitvoerende en de rechterlijke macht, of de verkiezingen correct zijn verlopen en het verkiezingsresultaat correct werd vastgesteld (de geldigheid van de kiesverrichtingen), en of de verkozen verklaarde kandidaten en hun opvolgers beantwoorden aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden (het onderzoek van de geloofsbrieven). Geschillen die daarover zouden rijzen, worden door het parlement in eerste en laatste instantie opgelost. De hoogste rechtscolleges van België hebben zich tot op heden systematisch onbevoegd verklaard om kennis te nemen van een beroep tegen een beslissing van een parlement met betrekking tot de geldigheid van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven. Dat geldt overigens ook ten aanzien van de Wetgevende Kamers: artikel 48 van de Grondwet bepaalt immers dat elke Kamer de geloofsbrieven van haar leden onderzoekt en de geschillen die daarover rijzen beslecht.

2. Het arrest-‘Mugemangango t. België’ van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 10 juli 2020**2.1. Inhoud van het arrest**

Het arrest van de Grote Kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 10 juli 2020 in de zaak-Mugemangango t. België heeft België veroordeeld wegens inbreuk op het recht op vrije verkiezingen (artikel 3 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM)) en, daarmee verbonden, wegens inbreuk op het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel (artikel 13 van het EVRM).

De aanleiding voor die zaak was de beslissing van het Waals Parlement om na de verkiezingen van 2014 niet in te gaan op de vraag van een niet-verkozen kandidaat tot hertelling van meer dan 21.000 blanco en ongeldig verklaarde stemformulieren, omdat daarbij tal van onregelmatigheden zouden zijn begaan. De motivering van het Waals Parlement beperkte zich tot de melding dat er geen onregelmatigheden waren aangetoond. De beslissing ging ook in tegen het advies van de commissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven van het Waals Parlement, dat meende dat de klager wel gelijk had en daarom voorgesteld had om de geloofsbrieven van de verkozenen uit de provincie Henegouwen nog niet goed te keuren en de hertelling te bevelen. Het voorstel van de commissie werd niet gevolgd door de plenaire vergadering. Zoals bekend is, acht geen enkele Belgische gerechtelijke instantie zich bevoegd om kennis te nemen van beroepen tegen dergelijke parlementaire beslissingen.

In zijn arrest bevestigt het Europees Hof dat artikel 3 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM de positieve verplichting inhoudt voor elke staat om een nationaal systeem in te voeren voor het effectieve onderzoek van individuele klachten en beroepen in verkiezingsaangelegenheden, als een essentiële waarborg voor vrije en eerlijke verkiezingen en een waarborg tegen willekeur in het verkiezingsproces (paragraaf 69). Het doel van die verplichting is de naleving van de 'rule of law' tijdens het onderzoek van verkiezingsgeschillen. Op die manier wordt de integriteit van de verkiezingen, en dus de legitimiteit van het parlement verzekerd, zodat het kan werken zonder risico op kritiek op zijn samenstelling. Wat op het spel staat, is het behoud van het vertrouwen van de kiezers in het parlement (paragraaf 87).

Een dergelijk onderzoek van postelelectorale klachten is pas effectief en sluit willekeur uit als het aan de volgende drie voorwaarden voldoet:

- (1) de beslissingen worden genomen door een orgaan dat voldoende waarborgen biedt voor onpartijdigheid;
- (2) de discretionaire bevoegdheid van dat orgaan is niet excessief, met andere woorden: die bevoegdheid is door bepalingen van nationaal recht voldoende precies omschreven;
- (3) de procedure garandeert een eerlijke, objectieve en voldoende gemotiveerde beslissing (paragraaf 70).

Het Hof stelt een inbreuk op elk van die drie voorwaarden vast:

- (1) het Waals Parlement als beslissingsinstantie biedt geen waarborgen voor onpartijdigheid. Het is samengesteld uit de verkozen verklaarde leden op basis van een stemresultaat dat betwist wordt. Bovendien gebeurt dat op een ogenblik dat de geloofsbrieven van diezelfde leden nog niet goedgekeurd zijn en ze de eed nog niet hebben afgelegd (paragraaf 91). Die leden beslissen zelf mee over de klacht van een kandidaat die beweert, wegens onregelmatigheden bij de telling van de stemmen, recht te hebben op een zetel. De leden uit de kieskring waarop de klacht betrekking heeft, werden niet uitgesloten van de stemming. Ook de besluitvormingsprocedure – een eenvoudige meerderheid volstond – bood geen waarborg tegen een beslissing die op louter politieke, in plaats van op louter feitelijke en juridische gronden genomen wordt. De conclusie luidt dan ook dat de klacht niet werd onderzocht door een instantie die voldoende waarborgen voor onpartijdigheid bood (paragraaf 94 tot en met 107);
- (2) de discretionaire bevoegdheid van het Waals Parlement werd niet door voldoende precieze regels van nationaal recht omschreven. De minimale voorschriften in artikel 31 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen (BWHI) en in het Reglement van het Waals Parlement bepaalden geen criteria op basis waarvan het Waals Parlement een beslissing moest nemen over de klacht, meer bepaald in welk geval tot een hertelling van de stemmen of zelfs de nietigverklaring van de verkiezing besloten moet worden (paragraaf 109 tot en met 114);

- (3) noch de Grondwet, noch enige wet of reglement bieden garanties op een eerlijke, objectieve en voldoende gemotiveerde beslissing, zoals het recht van de klager om zijn argumenten naar voren te brengen en de plicht van de beslissende instantie om een gepast antwoord te geven op de verschillende argumenten die de klager aanhaalt. Loutere ad-hocbeslissingen (zoals die wel door het Waals Parlement genomen waren) volstaan niet, een loutere intentieverklaring of praktische regeling die in een concreet geval toegepast wordt, vormt nog geen waarborg. Dat is een van de gevolgen van de rechtsstaat (rule of law) (paragraaf 115 tot en met 121).

Aangezien naar Belgisch recht geen enkele instantie buiten het parlement zelf bevoegd is om kennis te nemen van de postelelectorale contentieux, en die contentieux aangetast is door de hierboven beschreven gebreken, is er meteen ook sprake van een inbreuk op het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel (artikel 13 van het EVRM) (paragraaf 135 en 136).

2.2. Gevolgen en uitvoering van het arrest

Het arrest-Mugemangango t. België impliceert dat de wijze waarop naar Belgisch recht de geldigverklaring van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven georganiseerd is, fundamenteel herdacht moet worden. Dat geldt niet alleen voor de verkiezingen van het Waals Parlement, maar voor de verkiezingen van alle wetgevende vergaderingen, met inbegrip van het Vlaams Parlement. Voor de Wetgevende Kamers betekent dat in elk geval dat artikel 48 van de Grondwet herzien moet worden. Dat kan evenwel niet in de huidige zittingsperiode, aangezien het grondwetsartikel in kwestie niet voor herziening vatbaar is. Als ervoor gekozen wordt om de geschillenbeslechting over verkiezingsaangelegenheden aan het Grondwettelijk Hof toe te vertrouwen, moet ook artikel 142 van de Grondwet herzien worden. Voor het Vlaams Parlement zal artikel 31 van de bijzondere wet herzien moeten worden. Dat kan, en moet, nog voor de verkiezingen van 2024 gebeuren. Daarbij zal de bijzondere wetgever een andere beroepsinstantie dan het Grondwettelijk Hof bevoegd moeten maken om kennis te nemen van de gerezen geschillen over de geldigverklaring van de verkiezingen en het onderzoek van de geloofsbrieven.¹ Als alternatief zou de bijzondere wetgever de constitutieve autonomie van de deelstaten kunnen verruimen (artikel 118, §2, van de Grondwet), zodat de deelstaten zelf bevoegd worden om een regeling te treffen die tegemoetkomt aan het arrest-Mugemangango t. België. In elk geval moet de bevoegde wetgever rekening houden met de dwingende timing die voortvloeit uit artikel 39ter van de Grondwet.

Daarnaast moet het Vlaams Parlement met het oog op de eerstvolgende verkiezingen van mei-juni 2024 zijn interne procedures aanpassen om, binnen de bevoegdheden die het autonoom kan uitoefenen, tegemoet te komen aan de bezwaren die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens geuit heeft.

3. Het arrest-‘G.K. t. België’ van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 21 mei 2019

3.1. Inhoud van het arrest

In het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 21 mei 2019 in de zaak-G.K. t. België werd België veroordeeld voor de wijze waarop de Senaat het geschil dat gerezen was over de geldigheid van het ontslag van een senator,

¹ Adv. RvS 71.829/AV/AG van 23 december 2022 over een voorstel van bijzondere wet tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en tot wijziging van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen teneinde het Grondwettelijk Hof bevoegd te verklaren voor het onderzoek van de geloofsbrieven van de leden van de gemeenschaps- en gewestparlementen, *Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55-2712/002.

beslecht had. De senator kwam enkele dagen nadat ze haar ontslag had ingediend, terug op dat ontslag, met als argument dat ze haar ontslag onder dwang had ingediend. De Senaat ging niet in op die claim, oordeelde dat het mandaat vacant was en liet de opvolger toe de eed af te leggen.

Het Europees Hof stelde vooreerst vast dat de weigering van een herroeping van het ontslag als parlamentslid of van een verzaking aan het parlementair mandaat een legitiem doel nastreeft, namelijk het waarborgen van de rechtszekerheid in het verkiezingsproces (paragraaf 53). Het Hof stelt evenwel vast dat, op het ogenblik van het geschil, er noch in de wet, noch in het reglement van de Senaat ook maar enige procedure was opgenomen voor de herroeping van een ontslag, en er in het bijzonder geen duidelijkheid was over de vraag of een ontslag onmiddellijk onherroepelijk is, dan wel pas na de goedkeuring ervan door de betrokken assemblee. De autonome beslissingsbevoegdheid van de Senaat werd bijgevolg op geen enkele wijze omschreven door een norm van intern recht met een voldoende niveau van nauwkeurigheid (paragraaf 56 tot en met 59).

Verder bekritiseert het Hof de afwezigheid van procedurele waarborgen tegen willekeur (hoorrecht van de betrokkene, mogelijkheid om een schriftelijk verweer in te dienen, motiveringsplicht) en het gebrek aan onpartijdigheid van de beslissingsorganen (het bureau en de plenaire vergadering). In die beslissingsorganen waren immers de personen die volgens de bewering van de ontslagnemende senator dwang op haar hadden uitgeoefend, zelf medebeslissers (paragraaf 60 tot en met 64). Het Hof concludeert dat dat alles een schending van artikel 3 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM uitmaakt.

3.2. Gevolgen van het arrest

Het gebrek aan voldoende nauwkeurige Belgische rechtsregels over (de aanvaarding van) het ontslag uit een parlementair mandaat en het mogelijk onherroepelijke karakter ervan, en de al te ruime beoordelingsbevoegdheid van de wetgevende vergadering die daaruit voortvloeit, kan alleen door de wetgever verholpen worden. Daartoe werden al de nodige wetgevende initiatieven genomen.²

Zolang beslissingen over de samenstelling van een wetgevende vergadering tot de bevoegdheid van die wetgevende vergaderingen zelf blijven behoren en er geen rechtsmiddel tegen die beslissingen voorhanden is, blijft het probleem van de partijdigheid moeilijk volledig op te lossen. Alleen de (grond)wettelijke regeling die ten gevolge van het arrest-Mugemangango t. België uitgewerkt zal worden, kan daarvoor soelaas brengen.

De wetgevende vergaderingen kunnen – en moeten – wel procedurele waarborgen inbouwen in het interne besluitvormingsproces in geval van een geschil over de geldigheid van een ontslag. Die waarborgen zijn in essentie gelijk aan de waarborgen die geboden moeten worden aan de indieners van bezwaarschriften tijdens het onderzoek van de geldigheid van de kiesverrichtingen en de kiesbaarheid van de verkozen leden en hun opvolgers. Dezelfde waarborgen moeten overigens evengoed gelden bij geschillen over de geldigheid van de verzaking van een mandaat of een opvolgersplaats, of over de vervallenverklaring van een mandaat.

² Zie, wat het Vlaams Parlement betreft, het voorstel van bijzondere wet tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en tot wijziging van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, wat de beëindiging van het parlementair mandaat door ontslagneming betreft, ingediend door mevrouw Stephanie D'Hose, *Parl.St.* Senaat 2022-23, nr. 7-386/1. Het voorstel werd op 10 februari 2023 door de Senaat aangenomen, en werd naar de Kamer van volksvertegenwoordigers overgezonden.

4. Voorstel van reglementswijziging

Dit voorstel tot wijziging van het reglement beoogt, binnen de bestaande wettelijke grenzen, zo veel mogelijk tegemoet te komen aan het arrest-Mugemangango t. België en het arrest-G.K. t. België, in de eerste plaats met het oog op de verkiezingen van 2024, en in het besef dat de voorgestelde regeling mogelijk opnieuw aangepast zal moeten worden op het ogenblik dat een definitieve (grond)wettelijke regeling de geschillenbeslechting over verkiezingsaangelegenheden hertekend zal hebben. Het voorstel bouwt voort op de wijze waarop tot op heden het onderzoek van de geldigheid van de kiesverrichtingen en van de geloofsbrieven verloopt, maar versterkt de waarborgen van onpartijdigheid en de procedurerechten voor de personen die een bezwaarschrift ingediend hebben, en geeft een duidelijkere omschrijving van de discretionaire bevoegdheid van de plenaire vergadering.

Punt 1

Zoals ook op grond van het huidige Reglement het geval is, wordt het onderzoek over de geldigheid van de kiesverrichtingen en de verkiesbaarheid van de leden en hun opvolgers in de periode tussen de vernieuwing van het parlement en de installatievergadering door de diensten van het Parlement onder leiding van de griffier voorbereid. Gelet op de beginselen van neutraliteit en strikte onpartijdigheid waaraan de parlementaire diensten zich moeten houden, is dat een belangrijke waarborg voor het objectiveren van het oordeel over eventuele verkiezingsgeschillen. De termijnen voor de verschillende stappen in de procedure zijn zeer strak, wat onvermijdelijk is doordat het parlement gebonden is aan, enerzijds, de wettelijk bepaalde termijn om bezwaarschriften in te dienen (binnen tien dagen na de opmaak van het proces-verbaal, artikel 31, §2, tweede lid, van de BWHI), en, anderzijds, de decretaal bepaalde dag van de opening van de eerste zitting (de vierde dinsdag na de vernieuwing van het Parlement, artikel 10, §1, derde lid, van het bijzonder decreet van 7 juli 2006 over de Vlaamse instellingen). De informatie- en inzagerechten van de persoon die een bezwaarschrift heeft ingediend, worden verruimd: die persoon ontvangt het verslag van de griffier over het administratieve onderzoek, krijgt inzage in de relevante stukken, kan opmerkingen maken en ontvangt ook het aanvullende verslag van de griffier, als dat informatie bevat die betrekking heeft op zijn bezwaarschrift.

In die administratieve fase kan de indiener van een bezwaarschrift zich bijgevolg op nagenoeg dezelfde rechten beroepen als de leden die door het hoofdbureau van de verschillende kieskringen verkozen verklaard werden.

Op de installatievergadering bij het begin van de zittingsperiode wordt het onderzoek van de geldigheid van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven gevoerd door de leden die de hoofdbureaus van de kieskringen als verkozen hebben verklaard. Als een verkozen verklaard lid evenwel zijn mandaat verzaakt, kan vanaf het ogenblik waarop het Parlement de verzakingsbrief ontvangt zijn opvolger ook al in de plaats van dat lid deelnemen aan dat onderzoek. Dat is de bevestiging van een bestaande praktijk.

Punt 2

Dit punt bevestigt het wettelijke principe (artikel 31, §1, eerste lid, en §3, van de BWHI), waaraan wordt toegevoegd dat de plenaire vergadering zich baseert op het verslag en het eventuele aanvullende verslag van de griffier.

Punt 3

Als er een of meer bezwaarschriften ingediend werden en de plenaire vergadering op basis van het voorafgaande administratieve onderzoek die bezwaarschriften

ontvankelijk verklaart (wat betekent dat ze ingediend werden in overeenstemming met artikel 31, §2, van de BWHI), richt de plenaire vergadering een of meer commissies voor de geloofsbrieven op, die belast worden met het onderzoek van die bezwaren.

In twee gevallen is het evenwel niet nodig om een commissie voor de geloofsbrieven op te richten, namelijk als de plenaire vergadering op basis van het verslag of de verslagen van de griffier van oordeel is dat:

- ofwel het bezwaarschrift kennelijk ongegrond is;
- ofwel het bezwaarschrift – zelfs als het niet kennelijk ongegrond is – kennelijk geen invloed kan hebben op het verkiezingsresultaat (de verdeling van de zetels tussen de kandidatenlijsten, de zeteltoewijzing binnen een kandidatenlijst of de bepaling van de rangschikking van de opvolgers).

Buiten de situatie waarin er ontvankelijke bezwaarschriften ingediend werden, blijft het voor de verkozen verklaarde leden mogelijk om bij ordemotie toch de oprichting van een commissie voor de geloofsbrieven te vragen. De betrokkene zal dan wel de meerderheid van de plenaire vergadering van de noodzaak daarvan moeten overtuigen.

Punt 4

Dit punt regelt de samenstelling van de commissie of commissies voor de geloofsbrieven. Een commissie voor de geloofsbrieven bestaat uit zeven vaste leden, er zijn geen plaatsvervangers. De commissie wordt niet op grond van politieke evenwichten, maar door toeval samengesteld. Bovendien wordt een aantal personen uitgesloten van het lidmaatschap om zo de waarborgen van onpartijdigheid te versterken. Ook de (tijdelijke) voorzitter kan geen lid zijn van de commissie. Op die manier wordt de neutrale rol van de voorzitter bij de leiding van de plenaire vergadering die uiteindelijk over de voorstellen van de commissie zal moeten oordelen, zo veel mogelijk gevrijwaard.

Punt 5 en 6

In de procedure worden meer garanties geboden aan de indieners van een bezwaarschrift, alsook aan de personen die mogelijk een nadeel ondervinden mocht het bezwaarschrift gegrond verklaard worden. Verder wordt de transparantie van het controleproces verhoogd door de openbaarheid van de hoorzittingen (artikel 28, 2, en 28, 3, b), kunnen niet toegepast worden) en de publicatie van de verslagen van de griffier, als parlementair document of, als dat door de tijdsdruk niet mogelijk blijkt, als bijlage bij het woordelijk verslag van de relevante plenaire vergadering.

Er wordt bovendien uitdrukkelijk bepaald dat het onderzoek gevoerd wordt louter op basis van feitelijke en juridische gegevens, en er wordt aan de commissie opgelegd een gemotiveerd voorstel van besluit te formuleren. De plenaire vergadering spreekt zich dan uit over dat besluit.

Punt 7, 8 en 9

Om willekeurige en louter door partijpolitieke overwegingen ingegeven beslissingen te vermijden wordt de bevoegdheid van de plenaire vergadering nauwkeuriger omschreven, in het bijzonder met betrekking tot de beslissing tot hertelling of de nietigverklaring van de verkiezingen. Daarbij werd inspiratie opgedaan in de Nederlandse Kieswet en in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet. In geval van hertelling zijn een aantal artikelen van de kieswetgeving die betrekking hebben op de werkzaamheden van de telbureaus en de getuigen en internationale waarnemers, van toepassing. Een beslissing tot nietigverklaring van verkiezingen heeft altijd

betrekking op het geheel van een kieskring, aangezien in geval van nietigverklaring van de verkiezing alle formaliteiten moeten worden overgedaan, inclusief de voordracht van de kandidaten (artikel 31, §1, tweede lid, van de BWHI).

Beslissingen tot hertelling of tot gedeeltelijke nietigverklaring van de verkiezingen beletten niet dat het parlement, wat de overige kieskringen betreft, al samengesteld wordt.

Punt 10

Op het einde van het onderzoek worden de kandidaten van wie de geloofsbrieven geldig verklaard worden, uitgeroepen, naargelang van het geval, tot volksvertegenwoordiger of opvolger. De indieners van een bezwaarschrift worden op de hoogte gebracht van het resultaat van het onderzoek van hun bezwaarschrift.

Punt 11

In de loop van de zittingsperiode zijn er twee scenario's waarin er verkiezingen georganiseerd worden: na een volledige of gedeeltelijke nietigverklaring van de verkiezingen of, bij tussentijdse verkiezingen, na het openvallen van een mandaat in de situaties, vermeld in artikel 27 van de BWHI. Het onderzoek van de geldigverklaring van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven van de nieuw verkozen leden worden op dezelfde wijze gevoerd als bij het begin van de zittingsperiode.

Punt 12

Als in de loop van een zittingsperiode een parlementair mandaat vacant wordt en een opvolger toegelaten moet worden tot dat mandaat, verloopt het onderzoek eveneens op basis van een verslag van de griffier. Om tegemoet te komen aan het arrest-G.K. t. België gelden in geval van betwisting dezelfde waarborgen voor de samenstelling van de commissie voor de geloofsbrieven en de rechten van de indiener van een bezwaar.

De betwisting kan betrekking hebben op het openvallen van een mandaat. Zo kan de geldigheid van het ontslag van de volksvertegenwoordiger betwist worden (zoals in de zaak-G.K. t. België) of kan de geldigheid van de vervallenverklaring van het mandaat van een volksvertegenwoordiger betwist worden.

De betwisting kan ook betrekking hebben op de invulling van dat vacante mandaat, namelijk in de situatie waarin een opvolger tussen de verkiezingsdag en de dag waarop het mandaat vacant wordt, zijn plaats op de opvolgerslijst verzaakt heeft, maar de geldigheid van die verzaking betwist wordt.

Liesbeth HOMANS

VOORSTEL

Enig artikel. Artikel 3 van het Reglement van het Vlaams Parlement wordt vervangen door wat volgt:

"Artikel 3

1. Het onderzoek over de geldigheid van de kiesverrichtingen en de verkiesbaarheid van de leden en hun opvolgers wordt voorbereid door de griffier. De griffier stelt een verslag op met de conclusies van het administratieve onderzoek en de eventuele bezwaren die werden ingediend. Dat verslag wordt uiterlijk op de derde woensdag na de dag waarop de vernieuwing van het Parlement heeft plaatsgevonden onder de verkozen verklaarde leden verspreid en wordt in voorkomend geval ook meegedeeld aan de personen die een bezwaarschrift hebben ingediend.

De processen-verbaal van de verkiezingen, de bewijsstukken en de eventuele bezwaarschriften liggen ter inzage van de verkozen verklaarde leden en de indieners van een bezwaarschrift, op de eerste werkdag na de verspreiding van het verslag, vermeld in het eerste lid.

De verkozen verklaarde leden en de indieners van een bezwaarschrift kunnen aan de griffier hun opmerkingen meedelen tot op de werkdag na de dag van inzage. De meegedeelde opmerkingen worden gebundeld in een aanvullend verslag, dat uiterlijk bij de aanvang van de installatievergadering onder de verkozen verklaarde leden verspreid wordt. Als informatie in het aanvullende verslag betrekking heeft op een ingediend bezwaar, wordt dat verslag ook bezorgd aan de personen die het bezwaar hebben ingediend.

Voor de toepassing van dit artikel wordt de opvolger die in aanmerking komt om te zetelen in plaats van het verkozen verklaarde lid dat zijn mandaat verzaakt, gelijkgesteld met het verkozen verklaarde lid.

2. De plenaire vergadering spreekt zich op basis van het verslag en, in voorkomend geval, het aanvullende verslag van de griffier, uit over de geldigheid van de kiesverrichtingen en de verkiesbaarheid van de leden en hun opvolgers, en over de geschillen die daarover gerezen zijn. Zo nodig wordt daarover bij zitten en opstaan gestemd.

3. Als de plenaire vergadering een of meer bezwaren ontvankelijk verklaart, richt ze een of meer commissies voor de geloofsbrieven op, die belast worden met het onderzoek van die bezwaren, tenzij ze op grond van het verslag van de griffier besluit dat het bezwaarschrift kennelijk ongegrond is of dat het bezwaarschrift hoe dan ook kennelijk geen invloed kan hebben op de zetelverdeling of zeteltoewijzing, of op de rangschikking van de opvolgers.

De plenaire vergadering kan een commissie voor de geloofsbrieven ook oprichten als een verkozen verklaard lid dat bij motie van orde voorstelt.

4. Een commissie voor de geloofsbrieven bestaat uit zeven vaste leden. Ze wordt samengesteld uit een verkozen verklaard lid dat via loting wordt aangewezen en de zes verkozen verklaarde leden van wie de familienaam alfabetisch volgt op de familienaam van het uitgelote lid.

In afwijking van het eerste lid worden de volgende personen uitgesloten van het lidmaatschap van een commissie voor de geloofsbrieven:

- a) de voorzitter;
- b) verkozen verklaarde leden die al deel uitmaken van een andere commissie voor de geloofsbrieven;

- c) verkozen verklaarde leden die om de oprichting van de commissie gevraagd hebben, die zelf een bezwaar hebben ingediend, of die opmerkingen bij het verslag van de griffier gemaakt hebben;
- d) verkozen verklaarde leden van wie de verkiezing of de geloofsbrieven betwist worden;
- e) de verkozen verklaarde leden uit een kieskring waarvoor de geldigheid van de kiesverrichtingen betwist wordt, als die betwisting door de commissie in kwestie onderzocht wordt.

Van de commissieleden treedt het lid met het langste lidmaatschap van het Parlement, de Vlaamse Raad en de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap als voorzitter op. Bij even lang lidmaatschap heeft het oudste lid voorrang.

Artikel 21 en 22 zijn niet van toepassing op de commissies voor de geloofsbrieven.

Elke commissie wijst een of meer verslaggevers aan.

5. De commissie voor de geloofsbrieven hoort de persoon die een bezwaarschrift heeft ingediend, tenzij die van dat recht afziet. Als een bezwaarschrift door verschillende personen is ingediend, kan de commissie voor de geloofsbrieven aan de indieners verzoeken om met het oog op de hoorzitting één vertegenwoordiger aan te wijzen. Als het bezwaarschrift gericht is tegen de verkiezing van een verkozen verklaard lid of als de rangschikking van een opvolger betwist wordt, worden ook die personen gehoord.

De hoorzitting vindt plaats in openbare zitting. De betrokken personen hebben het recht op inzage in het dossier, het recht op bijstand of vertegenwoordiging door een raadsman, en het recht om uiterlijk op het ogenblik dat ze gehoord worden, geschreven bewijs- of verweerstukken in te dienen. Ze worden zo snel mogelijk op de hoogte gebracht van hun rechten.

6. De commissie voor de geloofsbrieven beraadslaagt achter gesloten deuren, als dat mogelijk is onmiddellijk aansluitend op de hoorzitting. Ze formuleert een met redenen omkleed voorstel van besluit over de aangelegenheden die haar werden toevertrouwd, en in het bijzonder over elk bezwaarschrift. Ze baseert zich louter op feitelijke en juridische gronden, en houdt in haar voorstel van besluit rekening met de gevolgen van eventuele vastgestelde onregelmatigheden voor de geldigheid van de kiesverrichtingen, de zetelverdeling of zeteltoewijzing, of de rangschikking van de opvolgers. Ze kan voorstellen om de kiesverrichtingen geldig te verklaren en de verkiesbaarheid van de verkozen leden en hun opvolgers vast te stellen, stemmen in een kieskring te hertellen of de verkiezingen van een onderzochte kieskring nietig te verklaren. De plenaire vergadering spreekt zich, zo nodig bij zitten en opstaan, uit over het voorstel van besluit van de commissie voor de geloofsbrieven.

7. De plenaire vergadering kan op voorstel van de commissie voor de geloofsbrieven bevelen om de stemmen die in een of meer stembureaus werden uitgebracht, opnieuw te tellen als er een ernstig vermoeden bestaat dat bij de registratie of de telling van de stemmen zoveel fouten zijn gemaakt, dat die een invloed kunnen hebben op de zetelverdeling, de zeteltoewijzing of de rangschikking van de opvolgers.

De griffier stelt zo spoedig mogelijk een of meer bureaus samen die belast worden met de hertelling van de stemmen. Die bureaus zijn samengesteld uit personeelsleden van de diensten van het Vlaams Parlement. De griffier wijst ook de voorzitter van die bureaus aan. De bureaus kunnen zich door een deskundige laten bijstaan. De griffier bepaalt het tijdstip waarop de hertelling plaatsvindt.

Elke kandidatenlijst van de kieskring waarvoor stemmen herteld moeten worden, kan een getuige aanwijzen die de hertelling, vermeld in het eerste lid, kan bijwonen. De naam van de getuige wordt vóór het tijdstip, vermeld in het tweede lid, aan de griffier meegedeeld aan de hand van een geschreven document dat door de lijsttrekker of door minstens drie kandidaten van de lijst ondertekend is.

De hertelling verloopt overeenkomstig artikel 104, 152, derde lid, 154, 155 en 203bis, van het Kieswetboek van 15 april 1894, en overeenkomstig artikel 20 en 21 van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur.

Het proces-verbaal van de verrichtingen wordt nog tijdens de vergadering van het telbureau opgemaakt en wordt door de leden daarvan en de getuigen ondertekend. Het wordt als bijlage opgenomen in een, in voorkomend geval tweede, aanvullende verslag van de griffier. In dat verslag wordt de tabel opgenomen met de definitieve, eventueel op basis van de hertelling gecorrigeerde uitslag van de verkiezingen in de betrokken kieskring, de zetelverdeling, de lijst van verkozen kandidaten en de rangschikking van de opvolgers. Dat verslag wordt onder de verkozen verklaarde leden verspreid en wordt in voorkomend geval meegedeeld aan de indiener van het bezwaarschrift dat de aanleiding was voor de hertelling. De voorzitter deelt het verslag onverwijld mee aan de Vlaamse Regering en aan de federale minister, bevoegd voor de organisatie van de verkiezingen.

8. De plenaire vergadering kan op voorstel van de commissie voor de geloofsbrieven de verkiezingen volledig of gedeeltelijk nietig verklaren op grond van duidelijk vastgestelde onregelmatigheden die de samenstelling van het Vlaams Parlement kunnen beïnvloeden. De voorzitter deelt die beslissing onverwijld mee aan de Vlaamse Regering en aan de federale minister, bevoegd voor de organisatie van de verkiezingen.

9. Het bevel tot hertelling van stemmen in een kieskring of de beslissing tot gedeeltelijke nietigverklaring van de verkiezingen verhindert niet dat de plenaire vergadering zich al uitspreekt over de geldigheid van de kiesverrichtingen en de geloofsbrieven van de verkozen verklaarde leden en hun opvolgers in de andere kieskringen.

10. De voorzitter roept de personen van wie de geloofsbrieven geldig werden verklaard, uit tot volksvertegenwoordiger en opvolger.

De voorzitter brengt de indieners van een bezwaar schriftelijk op de hoogte van het resultaat van het onderzoek.

11. Na een nieuwe verkiezing naar aanleiding van een nietigverklaring als vermeld in punt 8 of na tussentijdse verkiezingen verlopen het onderzoek van de geldigverklaring van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven en de beslechting van de geschillen die daarover rijzen, op dezelfde wijze als die, vermeld in punt 1 tot en met 10.

12. Als een parlementair mandaat openvalt, verloopt het onderzoek van de geloofsbrieven door de plenaire vergadering eveneens op grond van een verslag van de griffier. Als er betwistingen zijn over het openvallen van het mandaat of over de opvolging, wordt een commissie voor de geloofsbrieven opgericht. De waarborgen, vermeld in punt 4 tot en met 6, zijn van toepassing. Volksvertegenwoordigers die betrokken partij zijn bij de genoemde betwisting, kunnen geen deel uitmaken van die commissie.”.

Liesbeth HOMANS